

„POSPOLU MŮŽE PROSPĚT VŠEM ŠKOLÁM,“

říká obsahová manažerka projektu Taťána Vencovská

Do jakých aktivit se mohou školy a firmy v projektu zapojit?

Zapojit se mohou například do pilotáže modelů spolupráce škol a firem. Pilotáž různých forem a různé intenzity spolupráce mezi školami a firmami proběhne ve skupinách oborů, které vybrala komise sociálních partnerů. Jedná se zejména o technické obory. Výběr škol a firem pro tato

partnerství proběhne formou výběrového řízení na realizaci veřejné zakázky pilotáže modelů spolupráce. Školy všech oborů i firmy mohou dále spolupracovat na tvorbě metodických a učebních materiálů na podporu realizace výuky v prostředí firem. Další možností účasti v projektu je podíl na tvorbě aplikovaných modelů spolupráce škol a firem pro všechny skupiny oborů vzdělání.

Prospěje projekt Pospolu školám a firmám, které se ho přímo nezúčastní?

Projekt má mimo jiné za cíl připravit podklady pro nastavení pravidel pro spolupráci škol a firem, připravit návrhy pro systémová opatření usnadňující tuto spolupráci, která budou založena na oboustranně výhodných principech kooperace. Jde např. o legislativní opatření, daňové zvýhodnění zapojených firem apod. Ve svém důsledku by tedy měl projekt prospět všem školám, které mají zájem o aktivní spolupráci se zaměstnavateli. Žákům přinese možnost seznamovat se s reálným pracovním prostředím již v průběhu výuky, a získat tak lepší představu o svém budoucím uplatnění.

Lucie Šnajdrová

EDITORIAL

Milí čtenáři, na závěr školního roku jsme pro Vás připravili první číslo zpravodaje projektu Pospolu, ve kterém Vám chceme představit některé aktivity projektu i možnosti, jak se můžete do projektu zapojit.

Projekt má za svůj hlavní cíl podpořit systémové změny v českém školství v oblasti odborného vzdělávání na středních školách. Školám a firmám nabídneme metodickou podporu při vzájemném hledání nejefektivnější a nejkvalitnější podoby přípravy učňů i maturantů.

V diskuzi o projektu Pospolu často zaznívá, že se díky jeho aktivitám ČR přiblíží k zemím, které využívají duální systém vzdělávání při přípravě žáků v oborech středních odborných škol. Rádi bychom, aby se v této oblasti vžil u odborné veřejnosti termín kooperativní model odborného vzdělávání. Nejde nám přitom o přejímání hotových a celých řešení ze zahraničí, ale inspirujeme se příklady dobré praxe v odborném vzdělávání.

Budeme rádi, když naleznete v našem projektu prostor pro zviditelnění Vašich aktivit podporujících spolupráci škol a firem v odborném vzdělávání.

*Za projektový tým Petr Naske,
hlavní manažer projektu*

Rozhovor s tajemníkem komise sociálních partnerů Pavlem Ešnerem

Proč je pilotáž zaměřena na technické obory?

V technických oborech vidíme největší deficit kvality i kvantity absolventů a zároveň jsou podle nás tyto obory nejnvhodnější k aplikaci prvků duálního systému, protože jsou většinou založeny na znalosti moderních technologií. Jen moderní technologie bez lidí, kteří umí a jsou ochotni své znalosti a dovednosti předávat dále, by mnoho nepřinesla. V pilotáži se proto budeme věnovat i vzdělávání pedagogů a zapojení odborníků z praxe do výuky. I když v řadě případů už spolupráce škol a firem funguje, jde zatím spíše o tzv. pozitivní výjimky, které musí často překonávat řadu překážek, jako jsou lékařské prohlídky žáků, jejich pojištění, zajištění kapacit ve firmách, právní vztah firmy a žáka.

Co si sociální partneři od pilotáže slibují?

Od výsledků pilotáže si slibujeme, že nám tyto překážky ve spolupráci škol a firem dokáže identifikovat. Po vyhodnocení pilotáže pak bude možné sestavit komplexní systém opatření, který bude pro ostatní nejen vzorovým příkladem, ale i povinnou normou, která bude mít oporu v legislativě. Očekáváme tedy, že na základě pilotáže dojde ke změně systému odborného vzdělání v technických oborech v ČR. Rádi bychom také docílili vyššího zájmu žáků o studium technických oborů, a to změnou způsobu výuky.

Jaká by to měla být změna?

Teorie bude probíhat ve škole, praktická výuka ale bude v maximální možné míře probíhat v reálných podmínkách konkrétních firem. Každá změna kvality ale něco stojí, proto musí systém zároveň umožnit firmám, které se na vzdělávání budou podílet, náklady s tím spojené daňově zvýhodnit.

V projektu Pospolu byla ustanovena 13členná komise sociálních partnerů složená ze zástupců zaměstnavatelských svazů, vysokých a středních škol, zaměstnavatelů, Ministerstva průmyslu a obchodu a krajů, která sdružuje zástupce automobilového, strojírenského i elektrotechnického průmyslu, škol, státní správy i krajské samosprávy. Komise hájí zájmy sociálních partnerů a její úloha v projektu je poradní.

K čemu je dobrá pilotáž?

Pilotáž modelů spolupráce škol a firem v rámci projektu Pospolu představuje velkou příležitost nejen pro školy a firmy, které se do ní zapojí, ale pro celý systém odborného vzdělávání, který zaměstnavatelé zejména v technických oborech dlouhodobě kritizují.

Jednoznačným přínosem pro školy a firmy, které se do pilotáže přihlásí, je možnost využít finanční prostředky projektu Pospolu k prohloubení a rozšíření stávající spolupráce. Základním prvkem pilotáže je odborný výcvik žáků v prostředí firmy, dalšími prvky spolupráce jsou odborná praxe, stáže učitelů ve firmě nebo naopak využití odborníka z praxe ve výuce, volnočasové aktivity nabízené v návaznosti na odborný výcvik či praxi.

Pro projekt Pospolu a potažmo celý systém odborného vzdělávání je hlavním přínosem podrobná zpětná vazba od 25 partnerství škol a firem z celé ČR, kde bude pilotáž probíhat, o tom, jaké možnosti a jaké limity má jejich spolupráce v rámci platné legislativy. Cílem pilotáže tedy není předkládat školám a s nimi spolupracujícím firmám hotová řešení, ale naopak přenést jejich praktické zkušenosti do aplikovaných modelů spolupráce, které v rámci projektu Pospolu vznikají paralelně s pilotáží, a do návrhů systémových opatření, která z projektu vzejdou.

INFORMACE K VÝBĚROVÉMU ŘÍZENÍ

Na realizaci pilotáže je v projektu Pospolu vyhrazeno téměř 43 mil. Kč bez DPH, tj. cca 1,75 mil Kč bez DPH na každé z 25 partnerství, jež vzejdou z výběrového řízení. Zaměření pilotáže na technické obory vyplývá z požadavků sociálních partnerů a priorit MŠMT.

Časový harmonogram pilotáže

- cca květen 2013 – zveřejnění zadávací dokumentace
- následuje lhůta cca 50 dnů pro podání nabídek
- od září 2013 do ledna 2015 – průběh pilotáže

Skupiny oborů podpořené pilotáží

Do pilotáže se budou moci přihlásit partnerství, která budou realizovat odborný výcvik či odbornou praxi ve firmách primárně pro obory těchto skupin oborů vzdělání:

- 23 Strojírénství a strojírenská výroba,
- 26 Elektrotechnika, komunikační a výpočetní technika,
- 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie,
- 28 Technická chemie a chemie silikátů,
- 41 Zemědělství a lesnictví.

Vybrané obory z jiných skupin oborů vzdělání bude možno do pilotáže zahrnout doplňkově. Výčet oborů, regionální specifikace všech 25 partnerství a další informace najdete na stránkách projektu www.projektpospolu.cz/pilotaz.

Jak se může škola na pilotáž připravit?

- Jednat o zapojení firem do výuky žáků při plánování školního roku 2013/2014.
- Projít školní vzdělávací programy a nalézt konkrétní oblasti, kde by byla spolupráce s firmami přínosná.
- Učitelé odborných předmětů mohou projít strukturu tzv. obecných modelů spolupráce škol a zaměstnavatelů a inspirovat se pro podání nabídky ve výběrovém řízení.
- Je dobré rozmyslet, jaké náklady vznikají na straně školy, firmy i rodičů při odborném výcviku/praxi ve firmách.

Kooperativní model odborného vzdělávání zohledňuje prvky duálních systémů

Návrh kooperativního modelu odborného vzdělávání vzešel v projektu Pospolu z diskuzí se sociálními partnery. Model umožňuje spolupráci škol a firem s využitím prvků duálního systému při realizaci odborného výcviku a odborné praxe žáků v reálném pracovním prostředí. Kooperativní model vychází ze stávajících možností a podmínek v ČR s cílem vyhovět požadavkům škol i zaměstnavatelů, a přispět tak k rozvoji odborného vzdělávání.

V koncepci kooperativního modelu se počítá s tím, že spolupráce škol a firem musí být koordinována na celostátní úrovni, aby žáci dosahovali srovnatelných výsledků a získávali srovnatelnou kvalifikaci bez ohledu na to, kde odborný výcvik nebo odbornou praxi absolvovali. Koordinaci by zajišťoval stát reprezentovaný MŠMT v úzké spolupráci s reprezentativními orgány zaměstnavatelů.

Kooperativní model odborného vzdělávání řeší následující otázky:

- 1) legislativní zakotvení,
- 2) možnost financování,
- 3) vlastní vzdělávání žáků v praktických činnostech,
 - a) zajištění požadovaných výstupů formou vzdělávacích programů,
 - b) časové vymezení odborného výcviku,
 - c) způsob řešení závěrečných zkoušek.

Duální systémy vs. kooperativní model

Klasický duální systém je v německy mluvících zemích – Německu, Rakousku, Švýcarsku. Jeho základním rysem je skutečnost, že žák má dvojí status. Ve škole je žákem a s podnikem má uzavřenou zaměstnaneckou smlouvu. Nejvíce je propracovaný duální systém v Německu. I když v jednotlivých spolkových zemích jsou často značné rozdíly ve vzdělávacím systému (např. střední „maturitní“ vzdělávání trvá v některých zemích 12 let, v jiných 13), příprava na povolání je jednotná a má pro všechny spolkové země stejná pravidla včetně jednotných závěrečných učňovských zkoušek.

Česká republika je oproti zemím s duálním systémem zemí s tradičně vysokým podílem vzdělávací složky ve vztahu k praktickému vyučování. Kooperativní model odborného vzdělávání proto vychází z reálných podmínek v ČR a od duálního systému německého typu se liší v oblasti legislativní, finanční a ve statusu žáka:

	Duální systém	Kooperativní model odborného vzdělávání
Legislativa	upraveno samostatným zákonem upravujícím práva a povinnosti zainteresovaných partnerů	možno realizovat ve stávajícím legislativním rámci pouze s menšími legislativními změnami
Status žáka	žák má dvojí status: s podnikem má uzavřenou zaměstnaneckou smlouvu; ve škole je žákem	zůstává status žáka školy
Odpovědnost za závěrečné zkoušky	závěrečné zkoušky zajišťují zaměstnavatelé, resp. jejich komory	odpovědnost za závěrečné zkoušky zůstává na škole, zaměstnavatelé se účastní zkoušek, jsou členy zkušebních komisí
Financování	zaměstnavatelé nesou většinu nákladů na odborný výcvik žáků	vícezdrojové financování (stát, firmy)

Větší odpovědnost zaměstnavatelů

Kooperativní model vychází z myšlenky intenzivnější spolupráce škol s podniky. „Prosazení principu užší spolupráce v odborném vzdělávání znamená také přenesení větší zodpovědnosti za odbornou přípravu a její kvalitu na zaměstnavatele,“ říká obsahová manažerka projektu Pospolu Taťána Vencovská a dodává: „Zvýšení podílu přípravy žáků na pracovištích firem by vyžadovalo i standardizaci odborného výcviku tak, aby byl zajištěn shodný obsah a rozsah přípravy v různém pracovním prostředí.“

Z duálních systémů v Evropě se lze inspirovat také systematickou přípravou žáků v nadpodnikových vzdělávacích střediscích a lépe využít např. centra odborné přípravy. „Významný přínos by představovalo doplnění školní a firemní přípravy žáků o možnost vzdělávání v nadpodnikových vzdělávacích centrech, v nichž by žáci mohli využívat moderní technologie, které nejsou běžně ve školách či menších firmách dostupné,“ uvedla T. Vencovská.

Máte zkušenost s efektivní spoluprací školy a podniku? Napište nám na pospolu.info@nuv.cz. Vaše příklady dobré praxe nám pomohou vytvořit kooperativní model odborného vzdělávání v takové podobě, aby vyhovoval oběma stranám – školám i firmám.

Martina Kaňáková, Lucie Šnajdrová

MODELY SPOLUPRÁCE ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ INSPIRUJÍ OSTATNÍ

Jednou z aktivit projektu Pospolu je vytvoření modelů, které popisují různé možnosti spolupráce škol a zaměstnavatelů v odborném vzdělávání. Nejprve vznikly obecné modely spolupráce škol a zaměstnavatelů, z nich se budou postupně vytvářet konkrétní aplikované modely pro jednotlivé skupiny oborů. Z těchto aplikovaných modelů budou moci všechny školy i zaměstnavatelé čerpat inspiraci a metodickou pomoc pro vzájemnou spolupráci.

CO JE MODEL?

- rámcový popis spolupráce škol a zaměstnavatelů

Obecné modely jsou součástí kooperativního modelu a zachycují principy spolupráce škol a zaměstnavatelů při realizaci praktického vyučování a odborného výcviku ve školách a v reálném pracovním prostředí. Modely představují formy možné spolupráce v oborech H, M a LO, např. odborný výcvik na pracovišti firmy, využití odborníků z praxe ve výuce atd. (viz schéma). Obecné modely je možné rozpracovat pro jakoukoliv skupinu oborů odborného vzdělání do tzv. aplikovaných modelů.

OBECNÉ MODELY SPOLUPRÁCE ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ

OBECNÝ MODEL
SPOLUPRÁCE ŠKOL
A ZAMĚSTNAVATELŮ
(H)

ODBORNÝ
VÝCVIK

VYUŽITÍ ODBOR-
NÍKŮ Z PRAXE
VE VÝUCE

STÁŽE UČITELŮ
ODBORNÉHO
VÝCVIKU

OBECNÝ MODEL
SPOLUPRÁCE ŠKOL
A ZAMĚSTNAVATELŮ
(M)

PRAKTICKÉ
VYUČOVÁNÍ

VYUŽITÍ ODBOR-
NÍKŮ Z PRAXE
VE VÝUCE

STÁŽE UČITE-
LŮ ODBORNÝCH
PŘEDMĚTŮ

PROFILOVÁ
MATURITNÍ
ZKOUŠKA

Aplikované modely vycházejí z obecných modelů spolupráce škol a zaměstnavatelů a postupně vznikají pro všechny skupiny oborů. Obsahují už konkrétní informace o spolupráci a jejích cílech, obsahu, způsobech organizačního zajištění a evaluace, popisují legislativní prostředí. Vznikne celkem 56 aplikovaných modelů, které budou postupně doplňovány případovými studii, příklady dobré praxe konkrétních škol a praktickými zkušenostmi získanými z pilotáže 25 partnerství škol a firem. „Modely budou nastaveny na individuální spolupráci oběma subjektům takřkajíc na míru,“ vysvětluje jeden z tvůrců modelů J. Ležal. „Nejrozšířenější způsob spolupráce lze pak očekávat v kooperaci škol a zaměstnavatelů při optimalizaci náplně ŠVP.“

Práce na aplikovaných modelech probíhá průběžně v několika etapách. V současné době se dokončuje podoba modelů v oborech vybraných komisí sociálních partne-

rů: Strojírenství a strojírenská výroba; Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika; Stavebnictví, geodézie a kartografie; Technická chemie a chemie silikátů; Zemědělství a lesnictví; Informatické obory; Speciální a interdisciplinární obory; Doprava a spoje.

JAK SE MODELY TVOŘÍ?

- v pracovních skupinách složených ze zástupců škol a zaměstnavatelů

Tvorbu aplikovaného modelu koordinuje pracovník NÚV – koordinátor tvorby aplikovaných modelů, který ve spolupráci s oborovým garantem NÚV oslovuje zástupce škol a sociálních partnerů. Pracovní skupina pak vychází při tvorbě modelů z platného RVP nejrozšířenějšího (typického) oboru dané skupiny a kategorie tak, aby byl aplikovaný model využitelný i pro ostatní obory ve skupině.

Tvůrci modelů vycházejí zejména ze svých zkušeností. „Model vycházel z mé

dlouholeté praxe a ze zkušeností z oblasti výuky odborných předmětů, navazování kontaktů se zaměstnavateli, reflexe jejich požadavků na absolventy škol,“ říká jedna z autorek modelů M. Škorpilová. Tvůrci se inspirovali také podněty a zkušenostmi z jiných škol, což umožní aplikovat modely i v širších souvislostech a na dalších školách.

Pokud by měla Vaše škola zájem podílet se na tvorbě aplikovaného modelu, kontaktujte nás na pospolu.info@nuv.cz. Spolupráci je možné navázat v oblasti tvorby modelu, připomínkování modelu, tvorby případové studie, popř. následné oponentury při finalizaci modelu v závěru projektu.

Obecné modely spolupráce najdete na www.projektpospolu.cz, aplikované od června na pospolu.rvp.cz

Helena Denková

Zpravodaj Pospolu – informační zpravodaj projektu Podpora spolupráce škol a firem se zaměřením na odborné vzdělávání v praxi, www.projektpospolu.cz, registrace k odběru novinek www.projektpospolu.cz/registrace číslo 1/2013, květen 2013

Vydává: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (www.nuv.cz), Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10

Redakce: Lucie Šnajdrová, Taťána Vencovská, Helena Denková, Petr Jansa

Grafika a sazba: Michaela Houdková